

MLAJŠA KAMENA DOBA

6000–3800 let pred sedanjostjo

dr. Peter Turk, kustos za prazgodovino

Vir: Tomaž Nabergoj (ur.): Stopinje v preteklost. Zakladi iz zbirk Narodnega muzeja Slovenije, Ljubljana: Narodni muzej Slovenije, 2006.

Še daleč v čas po zadnji ledeni dobi sta ostali osnovni človekovi dejavnosti lov in nabiralništvo, njegov način bivanja pa je opredeljevalo nomadstvo. S tega vidika srednja kamena doba ne pomeni prelomnice s prejšnjim časom. **Šele od konca 7. tisočletja pr. n. št. so se v Evropi začele dogajati pomembne spremembe.** Ljudje so se prvič naselili v **stalnih naselbinah**, v katerih so gradili kamnite hiše ali – pogosteje – take z lesenim ogrodjem in glinenim ometom. Iz takšnih naselbin poznamo **čisto nove zvrsti predmetov**: keramično posodje, glajeno kamnito orodje ter pripomočke za predenje in tkanje. Kaj je bistvo teh sprememb? **Najpomembnejša novost je prehod od lova in nabiralništva k pridelovalnemu gospodarstvu.** Ljudje so v tem obdobju z udomačitvijo živali, poljedelstvom in stalno naselitvijo prešli iz obdobja izkoriščanja narave v obdobje njenega preoblikovanja. **Prehod od nomadstva k stalni naselitvi in od nabiralnega k pridelovalnemu gospodarstvu** sta verjetno najpomembnejši spremembi v načinu življenja sodobnega človeka od njegovega prihoda v Evropo pa do zdaj. Vse te spremembe, označujemo jih kot **neolitik ali mlajša kamena doba**, pa so se po Evropi razširile le postopoma. Ob njih sta lov in nabiralništvo še dolgo, ponekod do nedavnega, ohranila pomembno vlogo. Najprej so neolitske novosti sprejeli na Balkanu, kar je bila posledica vplivov z Bližnjega vzhoda in Anatolije. Med 6. tisočletjem pr. n. št. so se razširile vzdolž Sredozemlja in globoko v srednjo Evropo, šele v 5. in 4. tisočletju pr. n. št. pa so zajele druge dele Evrope.

V slovenski Istri in nekaterih jamskih najdiščih na Krasu so najstarejši neolitski sledovi, predvsem ostanki keramičnih posod, datirani že v 6. tisočletje pr. n. št., zanimivo pa je, da je na drugih delih slovenskega ozemlja množičen pojav neolitskih prvin zaznaven šele od začetka 5. tisočletja pr. n. št. Glede na razmestitev zgodnjih neolitskih skupnosti je možno sklepati, da so se najstarejši poljedelci v srednji Evropi najprej okoristili s plodnimi puhličnimi prstmi ob velikih rekah. Šele pozneje so poselili manj plodna in hribovita območja, kakršna je notranjost Slovenije.

Uporabljena literatura

KOROŠEC, P. in J. KOROŠEC 1969, *Najdbe s koliščarskih naselbin pri Igu na Ljubljanskem barju*. – *Catalogi archaeologici Sloveniae* 3, Ljubljana.

TRAMPUŽ-OREL, N. 1993, Metalurgija. – In: *Enciklopedija Slovenije* 7 (Marin-Nor), Ljubljana, 100–101.

VELUŠČEK, A. in T. GREIF 1998, Crucible and casting mould from Maharski prekop on the Ljubljana moor (Summary). – *Arheološki vestnik* 49, 31–53.